

JOAN F. MIRA

“Però els cristians es flagel·len molt poc, en privat o en públic: només algun membre numerari de l’Opus Dei (suaument, abans d’anar al banc o al ministeri), alguns frares i monges (amb permís del confessor, amb extrema prudència), i en alguna exhibició residual de tradicions”

Penitents

Durant alguns dies, a les pantalles dels nostres televisors han coincidit, o s’han succeït, les imatges d’uns estranys encaputxats caminant pels carrers de Sevilla d’Andalusia i d’uns flagel·lants violents pels carrers de Kerbala d’Iraq. I de més homes i dones amb indumentària singular per més ciutats del regne d’Espanya (no és l’únic regne o república de la cristiandat on tals desfilades penitencials ocupen els carrers en la setmana més santa: a Sicília, a les illes Filipines, a Mèxic, hi ha espectacles semblants i sagnants), amb cants i ais de dolor, arrossegant cadenes, amb atxes enceses, amb la cara tapada, amb mantellines sobre pintes enormes, suportant a ritme ondulant el pes dels “passos” pesants. I tot això, se suposa o això és el que hem de creure, en memòria dels patiments de Jesucrist fa dos mil anys: cal pensar –altrament res no tindria cap sentit– que al bon Jesús, allà en la glòria del cel, li causa un plaer intens que els seus fidels s’assoten l’esquena, porten cilicis, es tapen el cap amb caputxes punxegudes, canten “saetas” doloroses, i donen en públic les més diverses mostres de compartir el dolor antic del seu turment i execució a Jerusalem. Cal suposar que els fidels (i els caps jeràrquics dels fidels: el papa, els bisbes i els capellans, els alcaldes i els caps de les confraries) pensen exactament això, si no és que tot és simple folklore, que certament no ho és. Sant Vicent Ferrer ja es passejà per mig Europa amb la “Companyia” de penitents que s’assotaven, encaputxats, plens de fervor. Però llavors la fi del món era pròxima, i calia castigar-se pels pecats, a fi de no ser castigats eternament en les flames de l’infern. Ara, la fi del món es veu remota, i no és tan clara la necessitat dels assots penitencials. En qualsevol cas, el dejuni i l’abstinència, la moderada o violenta tortura del propi cos, els assots i les diverses varietats de cilicis i altres punxes, no són una exclusiva del cristianisme extremat, ni de bon tros. Els sants hinduïstes dejunen rigorosament i es perforen diferents parts del cos, els fidels de molt diversos déus se sotmeten als dolors rituals més exòtics, i els nostres veïns musulmans (veïns de geografia i d’història, i sobretot veïns de futur) passen gana i set tot el mes del ramadà (com quan la nostra quaresma era una cosa seriosa, no com ara, que és broma), i alguns d’ells, com hem vist, criden i ploren de dolor, es peguen durs cops de pit, i s’assoten amb deixuplines de cadenes.

Assotar-se, arrossegat cadenes, practicar passions i crucifixions simulades, o altres maneres de compartir el dolor del fundador més o menys diví, no són, per tant, ocupacions excepcionals o escandaloses. Com els xiïtes que es flagel·len fins a omplir-se el cos de sang, exhibeixen espases i talls, i fan esgarips de dolor en memòria de Husayn i d’Alí, nét i gendre de Mahoma morts violentament. Ara bé, com és que en uns llocs la penitència renaix i creix, i en uns altres s’extingeix dolçament en processons innòcues? No en sabria donar una explicació raonable: per als xiïtes, la mort sagnant dels fundadors és un tret religiós distintiu, però també ho és per als cristians. En el xiïsme, la penitència és part de la doctrina, per al cristianisme també: el pecat es paga, i cal compartir la redempció, etcètera. Però els cristians es flagel·len molt poc, en privat o en públic: només algun membre numerari de l’Opus Dei (suaument, abans d’anar al banc o al ministeri), alguns frares i monges (amb permís del confessor, amb extrema prudència), i en alguna exhibició residual de tradicions. A l’Iraq, ja ho hem vist, després de més de trenta anys de prohibició, els penitents tornen a omplir les ciutats amb convicció violenta. Gràcies que Franco no va prohibir les processons de Setmana Santa, i penitències públiques semblants: no vull imaginar-me el resultat.